

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 349
van **CHRIS STEENWEGEN**
datum: 8 december 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Mestrapport 2020 - Naleving waterkwaliteitsdoelstellingen

Uit het Mestrapport 2020 blijkt dat de kwaliteit van het oppervlaktewater in landbouwgebied er verder op achteruit gaat. Halverwege MAP6 (Mestactieplan) liggen de waterkwaliteitsdoelstellingen verderaf dan bij de start. Het rapport maakt duidelijk dat er nood is aan een betere naleving van de mestwetgeving en een aanpak die alle betrokken actoren (land- en tuinbouwers, verwerkers, vervoerders, veevoederleveranciers, landbouwconsulenten en kunstmestproducten en -handelaars) samenbrengt.

1. Zijn er al cijfers over het aantal bedrijven dat in 2020 werd doorgelicht?
 - a) Hoeveel procent was in overtreding? Over hoeveel bedrijven gaat het?
 - b) Bij hoeveel bedrijven werd 1 overtreding vastgesteld, bij hoeveel 2, bij hoeveel meer dan 2?
 - c) Hoeveel bedrijven die een boete kregen, kregen eerder ook al boetes? Hoe vaak? Graag cijfers over de afgelopen 5 jaren.
 - d) Welke evolutie ziet de minister in het geïnde bedrag aan boetes (algemeen en gemiddeld per bedrijf)?
 - e) Welke maatregelen of sancties werden opgelegd? Telkens in hoeveel gevallen?
2. Welke concrete maatregelen zal de minister nemen om de naleving sterker af te dwingen en de aanwezigheid van inspecteurs op het terrein te verhogen?
3. Welke bijkomende maatregelen zal de minister nemen om op korte termijn tot een gevoelige verbetering van de waterkwaliteit te komen (dit naast de nieuwe oprichting van de Begeleidingsdienst voor Betere Bodem- en Waterkwaliteit in 2021)?
4. Hoe zal de minister ervoor zorgen dat alle betrokken actoren op een positieve manier instappen in de praktijk van duurzame bemesting?

ANTWOORD

op vraag nr. 349 van 8 december 2020

van **CHRIS STEENWEGEN**

1. De gevraagde informatie is momenteel niet beschikbaar en vraagt verder onderzoek. Ik zal deze eind januari aanleveren.
2. Momenteel beschikt de dienst Handhaving van de Mestbank over 33 inspecteurs, overeenkomend met 27 VTE. Ik concentreer de inzet van de inspecteurs voor 55% in de gebieden waar de waterkwaliteit in het recente verleden onvoldoende verbeterd is. Dit binnen het kader van een meerjarenplanning waarbij over een periode van 4 jaar 60% van het gebiedstype 3 afgedekt wordt. Door omgevingscontroles op bedrijven, inspecties op het bemesten en de naleving van de teeltvrije zone komen zo minstens 15% van de landbouwers in deze prioritaire gebieden met handhaving in contact. In 2020 zijn 1208 controles op het correct gebruik van dierlijke mest, kunstmeststoffen en andere meststoffen in de intensieve gebieden gecontroleerd. Ook buiten de uitrijperiode, zijn de inspecteurs vaak aanwezig om problemen te detecteren. Zo volgen de inspecteurs in de winter de gebruiksvoorwaarden van effluent op en kijken ze na of er geen verliezen zijn uit mestopslagen. 45% van de beschikbare capaciteit blijft gaan naar niet gebiedsgerichte controles zoals mestverwerking, mestopslag, transportcontroles, meststaalnames en de behandeling van meer dan 200 meldingen van burgers.

Door de herindeling van de afstroomzones op basis van de recentste gegevens van de waterkwaliteit neemt het areaal waar verscherpte maatregelen gelden toe in 2021. Dit betekent dat de beperkte handhavingscapaciteit een groter gebied moet bestrijken. Mijn inspecteurs zijn uitgerust met een performante handhavingsapplicatie waardoor de beschikbare capaciteit maximaal ingezet wordt voor terreinwerk en de administratieve opvolging tot een minimum beperkt is.

Om de impact van de controles te versterken voorzie ik een uitbreiding van de vaststellingsbevoegdheid van de inspecteurs van de Mestbank naar alle nutriëntenverliezen. Ik denk hierbij aan de problematiek van de voedersilosappen en controles op de werking van de luchtwassers.

Ik blijf inzetten op innovatie om waar mogelijk nog efficiëntiewinsten te boeken. Zo onderzoekt de VLM momenteel de mogelijke toepassingen van drones naar het efficiënter inspecteren van bv. de teeltvrije zone. Via het VITO ga ik na wat satellietbeelden kunnen betekenen in de mesthandhaving. Ook worden momenteel de mogelijkheden onderzocht van de in situ bepaling van de mestsamenvatting. Ik verwacht de eerste resultaten van deze studies in 2021.

Naar aanleiding van de evaluatie van de waterkwaliteit in juni van dit jaar zal ik maatregelen nemen om naast de effectiviteit en de uitvoerbaarheid van MAP 6, ook de handhaafbaarheid te verhogen.

3. In juni 2020 heb ik de Vlaamse Regering via een conceptnota geïnformeerd over de evaluatie van de waterkwaliteit en heb ik aangekondigd dat ik in overleg zou gaan met het middenveld om de effectiviteit, handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid van MAP 6 te verhogen. Dit overleg is lopende en zal leiden tot een aantal bijstellingen van MAP 6

vanaf 2021 om een verbetering van de waterkwaliteit te realiseren. Aangezien deze gesprekken nog lopen wil ik hier nog niet op vooruitlopen.

Daarnaast heeft de Vlaamse Regering op 27 november 2020 een definitieve beslissing genomen over de nieuwe afbakening van de gebiedstypes voor de periode 2021-2022. Door de ongunstige evolutie van de waterkwaliteit neemt de oppervlakte landbouwgrond in gebiedstype 1, 2 en 3 waarbinnen gebiedsgerichte maatregelen genomen worden sterk toe van 60% tot 75%.

Daarnaast zitten 3 besluiten van de Vlaamse Regering in de pipeline. De digitale registratie van kunstmest door landbouwers en kunstmestproducenten en -handelaars vanaf 2021 zal de handhaving van het reële kunstmestgebruik aanzienlijk versterken. Mestverwerkingsinstallaties moeten tegen 1 januari 2022 bijkomende debietmeters installeren die de opvolging en handhaving van de aan- en afvoerstromen naar en van de verwerkingsinstallaties zal versterken. Ten slotte heeft de Vlaamse regering recent een besluit goedgekeurd rond de equivalente maatregelen dat onder meer het beoordelingskader vastlegt waarbinnen de voorgestelde maatregelen afgetoetst worden. Hierbij is het cruciaal dat de equivalente maatregelen eenzelfde reductie van de stikstofverliezen realiseren als de gebiedsgerichte maatregelen van MAP 6.

4. Ik ben in overleg met verschillende landbouw- en milieu- en natuurorganisaties om oplossingen te vinden voor moeilijkheden om de waterkwaliteitsdoelstellingen te halen. Conform de bepalingen in het regeerakkoord heb ik een ambtelijke werkgroep, een maatschappelijke klankbordgroep en een wetenschappelijke commissie nutriënten opgestart, die in de zomer 2020 verschillende keren hebben vergaderd. De resultaten van de ambtelijke werkgroep, afgetoetst in de maatschappelijke klankbordgroep, heb ik ontvangen op 15 september 2020. Vanaf dan heb ik verder bilateraal overleg gevoerd met meerdere belangenorganisaties. Begin 2021 rond ik deze overlegmomenten af en kom ik met gerichte voorstellen die de effectiviteit, de uitvoerbaarheid en de handhaafbaarheid van MAP 6 verhogen.

Ik zal er ook voor zorgen dat landbouwers op een positieve manier instappen in de praktijk van duurzame bemesting. Daarom start ik vanaf 2021 met een nieuwe begeleidingsdienst voor een betere bodem- en waterkwaliteit die sterk zal aangestuurd worden door mijn administratie. Deze dienst zal over een budget beschikken van 1 863 000 euro in 2021 en zal over gans Vlaanderen opereren. Indien deze dienst na een jaar positief geëvalueerd wordt, zal ik de werking van deze dienst de komende jaren verderzetten met een gelijkaardig budget voor de komende jaren.

De dienstverlening is gericht op de opname van gepaste en aangepaste duurzame praktijken, met oog op minder verliezen van nutriënten en op een duurzaam bodembeheer op de land- en tuinbouwbedrijven. Centraal staat het vergroten van de kennis over de uitdagingen, en het doen nadenken over en in vraag stellen van de eigen praktijken en gebruikte technieken binnen het systeem van hun bedrijf, en deze doen evolueren. Vanuit kennisdeling, via inspiratie en motivatie moeten land- en tuinbouwers werken aan de opname van de gepaste praktijken en technieken. Sectorgerichte focusgroepen rond specifieke thema's, thematische uitwisselingsmomenten op bedrijven over technieken die daar al toegepast worden en een uitwisseling daarover tussen de betrokkenen, en individuele begeleiding zijn voorzien in deze dienstverlening. Fundamenteel daarin is dat land- en tuinbouwers moeten leren van elkaar. Zij die nog een ganse weg hebben af te leggen, moeten leren van de landbouwers die reeds verder staan. Het uitproberen van meer innovatieve technieken kan de weg vrijmaken voor innovatie. Brede communicatie vult de werking van de dienstverlening aan. Dit alles moet leiden tot minder verliezen van nutriënten en tot meer aandacht voor de bodem op de bedrijven, om zó toekomstgericht te werken aan de gestelde uitdagingen.

Het is van groot belang om landbouwers die zich inspannen en hun werkwijze aanpassen te ondersteunen.